

**UCHWAŁA NR XLVI/229/2018
RADY GMINY SIEDLEC
z dnia 27 marca 2018 r.**

w sprawie: przyjęcia Programu usuwania barszczu Sosnowskiego na terenie Gminy Siedlec.

Na podstawie art. 18 ust. 1, art. 40 ust. 1, art. 41 ust. 1, art. 7 ust. 1 pkt. 1 i 5 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (t. j. Dz. U. z 2017r. poz. 1875 z późn. zm.) Rada Gminy Siedlec uchwala, co następuje:

§ 1 Przyjmuje się do realizacji „Program usuwania barszczu Sosnowskiego na terenie Gminy Siedlec” stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2 Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Siedlec.

§ 3 Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY
RADY GMINY
Andrzej Kaźmierczuk

Uzasadnienie

do uchwały Nr XLVI/229/2018 Rady Gminy Siedlec z dnia 27 marca 2018 roku w sprawie przyjęcia Programu usuwania barszczu Sosnowskiego na terenie Gminy Siedlec.

Barszcz Sosnowskiego ze względu na swój inwazyjny charakter oraz zagrożenie, jakie może stanowić dla ludzi i zwierząt, zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 9 września 2011 r. (Dz. U. z 2011 r. Nr 210, poz. 1260) został wpisany na listę roślin i zwierząt gatunków obcych, które w przypadku uwolnienia do środowiska przyrodniczego mogą zagrozić gatunkom rodzimym lub siedliskom przyrodniczym.

Program usuwania barszczu Sosnowskiego powstał w celu zebrania informacji na temat ognisk występowania rośliny na terenie Gminy Siedlec, szkodliwości tej rośliny dla ludzi i zwierząt oraz metod jej zwalczania.

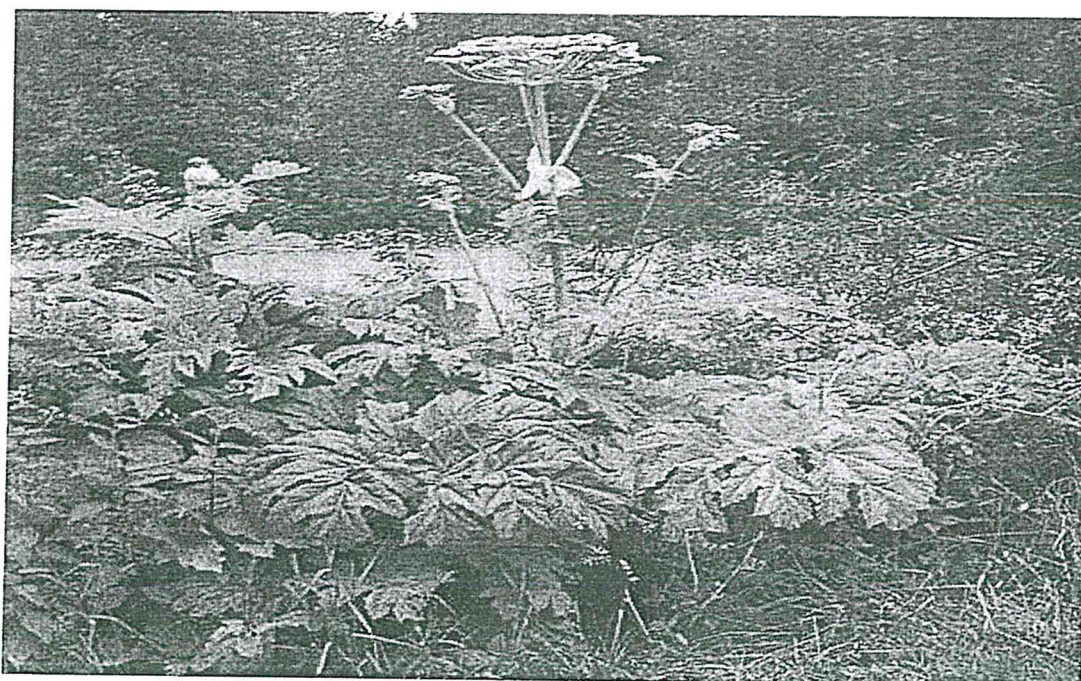
Jednostki samorządu terytorialnego z województwa wielkopolskiego są uprawnione do ubiegania się o dotacje ze środków finansowych Wojewódzkiego Funduszy Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Poznaniu na zwalczanie barszczu Sosnowskiego. Gmina może zatem realizować zadania na gruntach, których jest właścicielem oraz za zgodą właściciela gruntów niebędących własnością gminy.

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Poznaniu wymaga od gmin ubiegających się o dotację posiadania programu usuwania barszczu Sosnowskiego wraz z inwentaryzacją.

PRZEWODNICZĄCY
RADY GMINY
Andrzej Kaźmierczuk

Załącznik do uchwały Nr XLVI/229./2018
Rady Gminy Siedlec
z dnia 27 marca 2018 r.

PROGRAM USUWANIA BARSZCZU SOSNOWSKIEGO (*Heracleum Sosnowskyi*) Z TERENU GMINY SIEDELEC



WOJT
Jacek Kolesiński

Siedlec 2018 r.

1. Wstęp	3
2. Charakterystyczne cechy i informacje na temat barszczu Sosnowskiego	3
2.1. Charakterystyka barszczu Sosnowskiego	3
2.2. Sposób rozprzestrzeniania się barszczu Sosnowskiego	4
2.3. Barszcz Sosnowskiego – jego zagrożenia dla ludzi, zwierząt oraz środowiska naturalnego	4
3. Inwentaryzacja występowania barszczu Sosnowskiego na terenie Gminy Siedlec	5
4. Metody zwalczania barszczu Sosnowskiego	5
4.1. Metody mechaniczne	6
4.2. Metody chemiczne	6
5. Planowane działania mające na celu zwalczenie barszczu Sosnowskiego na terenie Gminy Siedlec	7
6. Dokumentacja fotograficzna barszczu Sosnowskiego występującego na terenie Gminy Siedlec	7

1. Wstęp

Celem opracowania niniejszego programu jest zebranie w jednym dokumencie informacji na temat ognisk występowania barszczu Sosnowskiego na terenie Gminy Siedlec, szkodliwości tej rośliny dla ludzi i zwierząt oraz metod jej zwalczania.

Potrzeba realizacji Programu wynika z konieczności intensyfikacji działań mających na celu eliminację zagrożenia dla zdrowia ludzi i środowiska naturalnego związanego z istnieniem stanowisk barszczu Sosnowskiego na terenie Gminy Siedlec.

Barszcz Sosnowskiego, ze względu na swój inwazyjny charakter oraz zagrożenie, jakie może stanowić dla ludzi i zwierząt, zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 9 września 2011 r. (Dz. U. z 2011 r. Nr 210, poz. 1260) został wpisany na listę roślin i zwierząt gatunków obcych, które w przypadku uwolnienia do środowiska przyrodniczego mogą zagrozić gatunkom rodzimym lub siedliskom przyrodniczym. Umieszczenie tego gatunku w ww. rozporządzeniu jest również związane z objęciem go zakazami zawartymi w art. 120 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2018 r., poz. 142) tj. zakazami wprowadzania do środowiska przyrodniczego oraz przemieszczania w tym środowisku.

Realizacja programu będzie procesem długotrwałym, co wynika z cech charakterystycznych rośliny, możliwości finansowych właścicieli gruntów zajętych przez barszcz i regulacji prawnych określających tryb realizacji obowiązku usuwania barszczu Sosnowskiego.

2. Charakterystyczne cechy i informacje na temat barszczu Sosnowskiego

2.1. Charakterystyka barszczu Sosnowskiego

Barszcz Sosnowskiego (*Heracleum Sosnowskyi*) jest to roślina dwu lub wieloletnia, należąca do rodziny selerowatych (*Apiaceae*). Pierwszy rok wzrostu tej rośliny to pojawienie się rozety liściowej. W drugim roku powstają pędy nasienne, które owocują, dając nasiona. W naturalnych siedliskach roślina osiąga 1,5 m. W Polsce warunki rozwoju dla barszczu Sosnowskiego są wyjątkowo korzystne, dlatego niektóre osobniki osiągają ponad dwukrotną wysokość. Zdolność kiełkowania nasiona uzyskują po 60 do 90 dniach przebywania w temperaturze od 2 do 5 °C. Nasiona zachowują siłę kiełkowania przez okres co najmniej 4 lat. Rośliny wytwarzają rozetę liściową, która w pierwszym roku wzrostu sięga od 15 do 35 cm nad ziemię. W następnym roku z tej rozety, w okresie od maja do czerwca, zaczyna wybijać łodyga o średnicy do 12 cm, która obrasta bardzo dużymi i rozłożystymi liśćmi. Wszystkie liście rośliny od strony wewnętrznej porośnięte są drobnym meszkiem. Liście wyrastające z rozety są bardzo duże i osiągają niekiedy od 150 do 200 cm długości. Liście po roztarciu wydzielają zapach kumaryny. Roślina ta cechuje się właściwościami alergizującymi i toksycznymi. Korzeń rośliny, kształtu palowego, w górnej części dość silnie rozgałęziony, wrasta w ziemię nawet na głębokość 2 m. Kwiatostan rośliny tworzony jest przez baldachy złożone z kilkudziesięciu baldaszków, posiadających często do 20 tys. kwiatów. Największy baldach położony jest centralnie i posiada średnicę od 30 do 70 cm. Owocem jest rozłupka, rozpadająca się na dwie płaskie niełupki koloru oliwkowego. Jedna roślina potrafi wykształcić do 40 tys. nasion. Dojrzewanie nasion rozpoczyna się w drugiej połowie lipca. Po wydaniu nasion roślina obumiera w sposób naturalny.

Barszcz Sosnowskiego pojawia się w siedliskach do których należą: przydroża, szlaki turystyczne, nieużytki, odłogi, lasy, tereny zielone, pola uprawne. Najczęściej występuje na

terenach wilgotnych, w pobliżu cieków wodnych, kanałów i rowów. Jest rośliną agresywną, inwazyjną i niezwykle trudną do zwalczania.

2.2. Sposób rozprzestrzeniania się barszczu Sosnowskiego

Większość nasion barszczu gromadzi się w glebie w pobliżu roślin matecznych. Jednak pewna część nasion przenoszona jest na dalsze odległości i może powodować inwazję nowych siedlisk. Nasiona mogą rozprzestrzeniać się w sposób naturalny lub z udziałem człowieka.

Drogi przenoszenia nasion:

- wiatr o dużej prędkości,
- woda (nasiona pływają do 3 dni w wodzie stojącej, a 1,5 – 2 dni w wodzie płynącej – zanim utoną),
- przenoszenie nasion przyklejonej do odzieży, obuwia lub środków transportu (samochody, sprzęt rolniczy), zwłaszcza w czasie deszczu,
- przenoszone przez zwierzęta w okrywie włosowej,
- każda forma transportu ziemi z miejsc występowania skażonej rośliny do innych okolic stwarza ryzyko przeniesienia roślin w niej zawartych.

2.3. Barszcz Sosnowskiego – jego zagrożenia dla ludzi, zwierząt oraz środowiska naturalnego

Barszcz Sosnowskiego stanowi bardzo duże zagrożenie dla zdrowia i życia ludzi. Na szkodliwe działanie toksycznej rośliny narażone są przede wszystkim osoby spędzające latem dużo czasu na świeżym powietrzu – zwłaszcza dzieci. Roślina posiada niebezpieczne właściwości parzące, ponieważ zawiera olejki lotne, które w kontakcie ze skórą, pod wpływem promieni słonecznych, powodują silne oparzenia i rany. Parzące działanie tej rośliny nasila się w czasie wysokich temperatur i większej wilgotności powietrza. We włoskach znajdujących się na liściach i łodygach występują olejki eteryczne zawierające związki zwane furanokumarynami (pochodne kumaryny), które przenikając przez skórę wywołują silny efekt fotouczuleniowy, zaczerwienienia, swędzenia, bąble, głębokie bolesne owrzodzenia, brązowe blizny, bielactwo a przed wszystkim poważne oparzenia I i II stopnia z martwicą skóry włącznie. Bolesne oparzenia występują zwykle z opóźnieniem, dopiero po upływie kilku godzin od kontaktu z rośliną. Miejsca podrażnione na skórze zachowują wrażliwość na światło ultrafioletowe nawet przez kilka lat. Największe niebezpieczeństwo poparzenia występuje w okresie kwitnienia i owocowania barszczu.

Roślina może powodować oparzenia także u zwierząt hodowlanych, np. wymion krów mlecznych. Spożycie przez zwierzęta zielonych roślin może spowodować stan zapalny przewodu pokarmowego, krwotoki wewnętrzne i biegunkę.

Dodatkowym zagrożeniem jest ograniczanie bioróżnorodności naturalnych siedlisk, ponieważ barszcz tworzy liczne populacje, ograniczając w ten sposób przestrzeń życiową gatunkom, którym biologia nie pozwala na konkurencję z tak okazałą rośliną. Stanowi poważne zagrożenie nie tylko dla rodzimych gatunków. Powoduje degradację środowiska przyrodniczego i ogranicza dostępność zajętego przez siebie terenu.

3. Inwentaryzacja występowania barszczu Sosnowskiego na terenie Gminy Siedlec

Na terenie Gminy Siedlec barszcz Sosnowskiego występuje na obszarze jednego sołectwa, zajmując powierzchnię 6,95 ha. Powierzchnie ustalono na podstawie danych szacunkowych, informacji przekazanych przez mieszkańców gminy oraz oględzin dokonanych przez pracowników Urzędu Gminy Siedlec.

Powierzchnię gruntów zajętych przez Barszcz Sosnowskiego zawiera zamieszczona niżej tabela:

Lp.	Obręb	Nr działki	Powierzchnia działki [ha]	Powierzchnia zajęta przez barszcz [ha]	Klasyfikacja	Właściciel działki
1	Zakrzewo	21/1	0,1280	0,064	Drogi	Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa, Oddział Terenowy w Poznaniu
2	Zakrzewo	44/4	0,1900	0,1900	Grunty pod rowami	Starosta Wolsztyński
3	Zakrzewo	44/1	0,3800	0,1800	Drogi	Gmina Siedlec
4	Zakrzewo	44/3	0,1800	0,1500	Grunty pod rowami	Starosta Wolsztyński
5	Zakrzewo	43/5	0,0166	0,0066	Drogi	Gmina Siedlec
6	Zakrzewo	28/1	0,0600	0,0300	Drogi	Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa, Oddział Terenowy w Poznaniu
7	Zakrzewo	22/1	0,0070	0,0040	Drogi	Gmina Siedlec
8	Zakrzewo	23/1	0,1560	0,0620	Drogi	Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa, Oddział Terenowy w Poznaniu
9	Zakrzewo	25/1	0,0980	0,0500	Drogi	Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa, Oddział Terenowy w Poznaniu
10	Zakrzewo	26/2	0,5200	0,4900	Grunty po wodami powierzchniowymi płynącymi	Wielkopolski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych
11	Zakrzewo	22/2	0,9800	0,8800	Grunty po wodami powierzchniowymi płynącymi	Wielkopolski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych
12	Zakrzewo	26/1	0,0050	0,0034	Drogi	Gmina Siedlec
13	Zakrzewo	30/5	3,2259	3,1500	Grunty orne, łąki trwałe, grunty pod rowami	Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa, Oddział Terenowy w Poznaniu
14	Zakrzewo	61/1	0,8700	0,7800	Drogi	Gmina Siedlec
15	Zakrzewo	19/1	0,9300	0,9100	Drogi	Gmina Siedlec
SUMA			7,7465	6,9500		

4. Metody zwalczania barszczu Sosnowskiego

Aby skutecznie walczyć z barszczem Sosnowskiego należy przeprowadzić wielokrotne zabiegi mające na celu eliminowanie tej rośliny z terenu Gminy Siedlec. Walka z rośliną polegać będzie na użyciu środków chemicznych (metoda chemiczna) lub mechanicznych (np.

orka, koszenie, karczowanie rośliny itp.). Nie wyklucza się stosowania łącznie metody mechanicznej i chemicznej.

4.1. Metody mechaniczne

Do metod mechanicznych zaliczamy:

- a) ORKA – na głębokości 30 cm niszczy wschody barszczu i może w znaczny sposób zredukować procent kiełkujących nasion. Podcinanie lub wykopywanie korzeni powinno być wykonywane dwukrotnie: wczesną wiosną oraz w połowie lata. Zalecane jest podcinanie co najmniej 10 cm poniżej powierzchni gleby. Jest to metoda pracochłonna, ale bardzo efektywna i może być stosowana w przypadku występowania pojedynczych roślin albo mało liczebnych stanowisk.
- b) KOSZENIE – metoda stosowana na większych arealach. Bardzo szybkie odrastanie sprawia, że koszenie musi być powtarzane 2 – 4 razy w trakcie sezonu wegetacyjnego, aby nie dopuścić do zmagazynowania w korzeniach i liściach składników potrzebnych do zakwitnięcia i wydania nasion. Należy pamiętać, że im wyżej kosimy rośliny, tym większe jest prawdopodobieństwo odrastania nowych baldachów na niższych piętrach. Ponadto koszenie sprawia, iż rośliny barszczu „stają się” wieloletnie. Pozbawiane możliwości wydania pędów, ciągle dążą do wydania kwiatostanu. Całkowite wyeliminowanie roślin polega na ich „zmęczeniu”, czyli bardzo częstym koszeniu.
- c) ŚCINANIE KWITNĄCYCH ROŚLIN PRZED ZAWIĄZANIEM NASION – w ten sposób jest powstrzymywane wytwarzanie nowych nasion. Usuwanie baldachów może być równie skuteczne jak koszenie, jednakże bardzo istotny jest czas ich usuwania. Nie należy robić tego zbyt wcześnie w sezonie, bo regeneracja następuje bardzo szybko i w rezultacie zostanie wytworzony nowy kwiatostan. Zbyt późny zabieg daje ryzyko osypywania się dojrzałych nasion do gleby. Ścięte baldachy muszą być zebrane i zniszczone.
- d) ZAWIĄZYWANIE BALDACHÓW W WORKI PLASTKOWE ORAZ ZMIANA WARUNKÓW GLEBOWYCH – polega na ograniczeniu wysiewu nasion do gleby oraz zmianie warunków glebowych na niekorzystne dla rośliny. W czasie zawiązywania się owoców nakłada się na baldachy worki plastikowe, które nie pozwalają na rozsianie się nasion. Nasiona zebrane w plastikowe worki są palone, a obszar na którym rosły barszcze poddaje się procesowi wapnowania.
- e) KARCZOWANIE ROŚLIN – polega na usunięciu wierzchniej warstwy gleby na obszarach, na których roślina ta występuje w największym zagęszczeniu i na to miejsce przywiezienie nowej ziemi, wykonaniu głębokiej orki i wapnowaniu gleby. Już po pierwszym roku stwierdzono znaczące ograniczenie ilości roślin barszczu Sosnowskiego na obszarze działania. W kolejnym roku w miejscach gdzie dokonano wymiany powierzchniowej warstwy ziemi nie stwierdzono okazów barszczu lub pojawiły się tylko pojedyncze osobniki.

4.2. Metody chemiczne

Metody chemiczne polegają na stosowaniu oprysków herbicydami tj. opryskami przy użyciu herbicydów zawierających glifostat. Najczęściej stosowanym preparatem jest Roundup 360 SL. Stosowanie środka Roundup 360 SL powoduje osłabienie siły kiełkowania nasion. Często stosuje się środki dodatkowo dodawane do Roundupu np. Chicara 25 WG, w celu poprawienia jego zdolności penetracji. Chikara 25 WG zawiera substancję czynną – flazasulfuron należącą do herbicydów sulfonilomocznikowych. Jest to środek przeznaczony do zwalczania chwastów na terenach nieużytkowanych rolniczo, który przez dłuższy czas zalega w glebie i tym samym zapewnia długotrwałą ochronę. Mechanizm działania preparatu

polega na zahamowaniu syntezy enzymu, który jest niezbędny do produkcji trzech podstawowych białek w roślinie. Środek jest pobierany przez korzenie oraz liście i przemieszczany w roślinie przez wiązki przewodzące.

W ramach doświadczeń prowadzonych w latach 2009 – 2012 w Instytucie Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa we Wrocławiu, w fazie 4-8 liści barszczu stosowano mieszaninę środków Chikara 25 WG 200g/ha + glifosat w formulacji 360 SL w dawce 3,5l/ha. Po zastosowaniu takiej mieszaniny, już po upływie 3 tygodni uzyskano 80% zwalczania a po 2 miesiącach od zabiegów zniszczonych było średnio 90% roślin barszczu Sosnowskiego.

W miejscach, na których doszło do rozsiania się nasion barszczu, jego zwalczanie należy zaplanować na co najmniej 3 do 4 lat. Nie wyklucza się dłuższego czasu zwalczania.

Za najbardziej optymalne terminy chemicznego niszczenia barszczu w trakcie jego wegetacji wymienia się okresy:

- okres wiosenny do połowy maja, na siewki (do fazy rozety),
- wczesno letni, czerwiec w okresie wytwarzania pędów kwiatowych oraz do początku kwitnienia,
- późno letni, na przełomie sierpnia i września, gdy nowe pokolenie roślin osiągnie 15 – 35 cm wysokości i na osobniki wieloletnie, gdy rośliny zaczynają gromadzić substancje pokarmowe w korzeniach.

5. Planowane działania mające na celu zwalczanie barszczu Sosnowskiego na terenie Gminy Siedlec

Celem realizacji zadania polegającego na całkowitym usunięciu barszczu Sosnowskiego z gruntów na terenie Gminy Siedlec planuje się wykonanie niżej wymienionych działań:

- zbieranie, gromadzenie oraz przetwarzanie danych, na temat nowych miejsc występowania barszczu i na tej podstawie aktualizowanie inwentaryzacji występowania barszczu Sosnowskiego na terenie Gminy Siedlec,
- uzyskanie zgody od właścicieli nieruchomości na wykonywanie prac związanych z usuwaniem barszczu Sosnowskiego,
- pozyskanie dostępnych środków finansowych na realizację programu usuwania barszczu Sosnowskiego,
- niszczenie barszczu Sosnowskiego, głównie poprzez zastosowanie chemicznej metody polegającej na przeprowadzeniu oprysku herbicydem Roundup 360SL + Chicara 25 WG (okres wiosenny – do połowy maja),
- weryfikacja skuteczności zastosowanych ww. zabiegów usuwania barszczu oraz w razie potrzeby powtórzenie zabiegu w okresie wczesno letnim lub późno letnim,
- w razie konieczności zastosowanie innych metod zwalczania rośliny opisanych w niniejszym programie,
- kontrola realizacji obowiązku usuwania barszczu Sosnowskiego z terenu Gminy Siedlec.

6. Dokumentacja fotograficzna barszczu Sosnowskiego występującego na terenie Gminy Siedlec



ZAKRZEWO













DROGA ZAKRZEKO DZ. NR 19/1





PRZEWODNICZ
RADY GMINY

Andrzej Kaźmierczuk